

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCXVIII. ad annum MCLXXIX.

Parisiis, 1644

Vita Et Epistolae Hadriani Papae IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15588

Marianus
Scotus red-
arguitur.

Mariani Scoti, qui Eugenio Hadrianum successisse scribit. Ecclesiæ Lateranensi calicem magni ponderis obtulit: amator & nutritius pauperum, non tantum apud sanctæ Mariæ Rotundæ templum elegantissimas ædes, & magnificentissimum palatium extruxit, verum etiam tempore famis, qua tota fere Europa conflictabatur, egenis etiam extra vrbis Romæ mœnia degentibus victum largissime suppeditauit. Postquam vno anno mensibus quatuor & diebus 24. pontificalia munera sustinisset, obiit Romæ IV. Nonas Decembris, & in Laterano sepultus fuit anno Domini 1154. Eius tempore floruerunt Richardus de sancto Victore, Gratianus decreti compilator, Petrus Lombardus, & Petrus Comestor, duo insignes theologi. Sanctus Bernardus abbas annorum 63. obiit XIII. Kalendas Septembris anno Christi 1153.

Tempus fe-
dis & obi-
tus Anasta-
si.

VITA ET EPISTOLÆ
HADRIANI PAPÆ IV.

Hadrianus
qualis, &
quando pa-
pa electus?

HADRIANVS IV. natione Anglus, Nicolai nomine ante pontificatum appellatus, ecclesiæ cardinalis, Albanensis episcopus, in Noruegiam ab Eugenio missus, postquam fidem Christi ibi propagasset, gentemque barbaram conuertisset, Romam reuersus, ex apostolo Noruegiæ, vir valde benignus (verba sunt codicis Vaticani) mitis ac patiens, in Græca & Latina lingua peritus, sermone facundus, eloquentia politus, in cantu ecclesiastico præcipuus, prædicator egregius, ad irascendum tardus, ad ignoscendum velox, hilaris dator, eleemosynis largus, & in omni morum compositione præclarus, tertio Nonas Decembris anno dominicæ incarnationis MCLIV. tempore Friderici imperatoris I. Anastasio in sede pontificia subrogatus fuit. Huius tempore Arnoldi hæresiarchæ qui, vt supra dixi, Romanorum Arnoldistarum & senatus auctoritate in Vrbe muniabatur, sectarii dominum Gerardum presbyterum cardinalem tituli sanctæ Pudencianæ ad pontificem euntem in via aggressi ad mortem vulnerarunt. Qua de causa ciuitas interdicto subiecta, non prius est absoluta, quam Arnoldum eiusque sectatores mœni-
bus

Ann
CXXXI
114

bus & imperio Urbis eliminarēt. Quod cum præstitissent, sublata est censura interdicti, ipsique ciues sacramentorum perceptioni restituti fuerunt. Hæresiarcham Arnoldum ab Vrbe relegatum in finibus Tusciæ apud Otriculos, qui eum tamquam prophetam in terra sua omni honore colebant, per Gerardum cardinalē sancti Nicolai captum, & a vicecomitibus Campaniæ e manibus eius abreptum, instantia pontificis per Fridericum adhuc regem sumpto de vicecomite vno graui supplicio, aliisque fugatis, pontificiæ iurisdictioni restitutum, tandem Urbis præfectus a papa in vrbe existente requisitus ligno adegit, ac rogo in puluerem redacto funere, ne a stolidâ plebe corpus eius venerationi haberetur, cinerem in Tiberim immisit. Guilielmum Siciliæ regem, qui literas pontificias, ideo quod regis titulo, quem sibi vsurpabat inscriptæ non fuissent, & aliquas ecclesiæ terras occupasset, anathematis vinculo innodauit. Intelligens imperatorem Fridericum multis stipatum copiis in Italiam intrasse, eidem obuiam processit, & Sutrium vsque profectus, cum eodem conuenissent, ipse imperator ex equo descendens, eum debito honore prosecutus est: qui Romam comitatus coronam imperialem accepit. Urbem Tiburtinorum qui se imperatori dederant, nulla interiecta mora, quia ecclesiæ esse patrimonium intelligebat, pontifici restituit, ac tum in Germaniam reuersus est. Exinde Beneuentum a primoribus regni vocatus sese contulit, & potissimam partem e manibus Guilielmi recuperauit. Ibi moram trahenti imperatori Græcorum per legatos 50. millia librarum auri pontifici obtulit, addita promissione, se Guilielmum ex Italia abacturum suis stipendiis, interea si tres in Apulia vrbes maritimæ dederentur. Eo nuntio Guilielmus percitus cum pontifice amicitiam componere per sequestros tentauit; omniaque, quæ occupauerat, imo multo plura se redditurum promisit, si titulo regni vtriusque Siciliæ insigniretur, petitioni eius initio statim pontifex detulisset, si cardinalium pars maxima illud non dissuasisset. Sed cum Guilielmus cum valido exercitu Apuliam omnem sibi subiecisset, renitentibus cardinalibus Hadrianus indignatus, omnia vt petierat, ex sententia Guilielmi permittit, titulosque prædictos attribuit. His ita compositis Hadrianus

Res geste
Hadriani.

Concil. Tom. 27.

E c

Causa diffi-
dii inter
Hadrianū
& Frideri-
cum impe-
ratorē qua.
Lib. 1. de
rebus gestis
Friderici.

Oruietum concessit, quod Romanorū pontificum primus sua habitatione nobilius reddidit. Romam reuersus cum Friderico imperatore ob non vindicatam iniuriam Londinensi archiepiscopo illatam, exposulauit per literas, ex quibus male intellectis orta est illa inter Hadrianū & Fridericum de imperio periculosa disceptatio, quam Radeuicus prolixè describit. Sedata est discordia, quando pontifex per secundam epistolam declararat, se per beneficii collationem nihil aliud quam imperialem coronationem eique impartitam consecrationem intellexisse. Resuscitata fuit, quando recusaret pontifex confirmare, quem imperator Rauennatem episcopum constituerat. Cumque Romæ agens a ciuibus inquietaretur, Anagniam rediit: vbi post breue temporis interuallum ex morbo squinantia, vt scribit Guilielmus Tyrius obiit, postquam in eo officio pontificali quatuor annis & 10. mensibus laudabiliter se gessisset. Eius corpus ad Urbem delatum, prope sepulcrum Eugenii conditum est. Hæc summatim ex codice Vaticano apud Baronium Ottone Frisingensi & VVielmo Tyrio, Dodechinus in appendice Mariani, Hadrianus, inquit, imperatorem pro coniugii dissidio excommunicare disposuerat, sed mēse * Octobris anno 1159. morte præuentus est. Otto Frisingensis, qui his temporibus vixit & scripsit, lib. 7. cap. vltimo, Friderici imperatoris octauo anno, qui cum anno Christi 1159. coincidit, venerabilem papam obiisse refert, anno 1160. Kalendis Septembris, ait Continuator Sigeberti, mortuus est Hadrianus papa.

Lib. 18.
cap. 26.

Fabula Vr-
spergensis
de obitu
Hadriani
refellitur.

Radeuicus de gestis Friderici imperatoris lib. 2. cap. 43. Ea tempestate, ait, Hadrianus papa in Kalendis Septembris apud Anagniam diem clausit extremum, & 11. Nonas Septembris in ecclesia beati Petri, præsentibus clero, senatu, populoque Romano, honorifice tumulatus est, regalibus nuntiis adhuc ibi existentibus. Quare non modo non est miraculosum, vt hæretici calumniantur, sed reuera plane fabulosum, & ex morbo squinantia, quo eum obiisse scribit Tyrius, male intellecto, haud dubie effectum, quod de obitu Hadriani ex obscuro quodam & schismatico auctore Ioanne Cremonense schismaticorum fautor abbas Vrspergensis in chronico refert his verbis: Cum venisset ad quemdam fontem, hausit de potu illius, & conti-

* Scrip-
bitur

nuo (vt dicitur) musca quædam os eius intrauit, & gutturi eius adhæsit, nulloque artificio medicorum auelli potuit, quoadusque spiritum exhalaret. Mortem tam nouam & insolentem a scriptoribus eius temporis, quos supra recensui, commemoratam non fuisse, non est probabile, si, quod ablit, pontifici maximo talis interitus obtigisset. Si iuxta sententiam Hadriani papæ Fridericum imperatorem flumine absorptum, eiusque exercitum miraculose a Deo extinctum fuisse, nemo scriptorum tacuit, vt infra in Alexandro dicemus; quis credat omnes scriptores similem obitum Hadriani, si contigisset, tacituros fuisse? Non minor est calumnia, qua vterque schismaticorum fautor scribit, Hadrianum accepta pecunia comparatum fuisse vt Fridericum excommunicaret, quasi vero non fuerit sufficiens causa ad condemnandum sententia anathematis eum, qui legitima vxore repudiata alteram duxerat; sedique apostolicæ semel reconciliatus, eas, quas Radeuicus descripsit, iniurias iterum in eandem euomuerat. Illud Hadrianus reliquit posteris admirandum exemplum, quod nec obolum quidem erogarit in suos propinquos; adeo vt nec matri ipsi aliquid voluerit impendisse, quam elemosynis Cantuariensis ecclesiæ (teste Sarisberienfi, epistola 24. ad sanctum Thomam) alendam reliquit.

Redarguitur secunda calumnia Vifpergenfis.

EPISTOLA I.

HADRIANI PAPÆ IV.

AD HENRICVM II. ANGLIÆ REGEM.

Concedit priuilegium ad Hiberniam occupandam.

Hadrianus episcopus seruus seruorum Dei carissimo in Christo filio illustri Anglorum regi salutem & apostolicam benedictionem.

LAUDABILITER & fructuose de glorioso nomine propagando in terris, & æternæ felicitatis præmio cumulando in cælis, tua magnificentia cogitat, dum ad dilatandos ecclesiæ terminos, ac declarandam indoctis & rudibus populis Christianæ fidei, veritatem, & vitiorum plantaria de agro dominico extirpanda, sicut catholicus princeps, intendis, & ad id conuenientius exequendum con-

Concil. Tom. 27.

E c ij

filium apostolicæ sedis exigis & fauorem. In quo factò, quanto altiori consilio & maiori discretione procedis, tanto in eo feliciorem progressum te, præstante Domino, confidimus habiturum, eo quod ad bonum exitum semper & finem soleant attingere, quæ de ardore fidei & de religionis amore principium acceperunt. Sane Hiberniam, & omnes insulas, quibus sol iustitiæ Christus illuxit, & quæ documenta fidei Christianæ ceperunt, ad ius beati Petri, & sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ (quod tua & nobilitas recognoscit) non est dubium pertinere. Vnde tanto in eis libentius plantationem fidelem & germen gratum Deo inserimus, quanto id a nobis interno examine districtius prospicimus exigendum. Significasti siquidem nobis, fili in Christo carissime, te Hiberniæ insulam, ad subdendum illum populum legibus & vitiorum plantaria inde extirpanda, velle intrare, & de singulis domibus annuam vnus denarii beato Petro velle soluere pensionẽ, & iura ecclesiarum illius terræ illibata & integra conseruare. Nos itaque pium & laudabile desiderium tuum cum fauore congruo prosequentes, & petitioni tuæ benignum impendentes assensum, gratum & acceptum habemus, vt pro dilatandis ecclesiæ terminis, pro vitiorum restringendo decursu, pro corrigendis moribus, & virtutibus inferendis, pro Christianæ religionis augmento, insulam illam ingrediaris, & quod ad honorem Dei & salutem illius terræ spectauerit exequaris: & illius terræ populus honorifice te recipiat, & sicut dominum veneretur: iure nimirum ecclesiastico illibato & integro permanente, & salua beato Petro & sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ de singulis domibus annua vnus denarii pensione. Si ergo quod concepisti animo effectu duxeris complendum, stude gentem illam bonis moribus informare, & agas tam per te, quam per illos quos adhibes, quos fide, verbo, & vita idoneos esse perspexeris, vt decoretur ibi ecclesia, plantetur & crescat fidei Christianæ religio, & quæ ad honorem Dei, & salutem pertinent animarum, per te taliter ordinentur, vt a Deo sempiternæ mercedis cumulum consequi merearis, & in terris gloriosum nomen valeas in sæculis obtinere.

EPISTOLA II.
HADRIANI PAPÆ IV.

AD FRIDERICVM IMPERATOREM.

De non vindicata iniuria Lundoniensi archiepiscopo
illata conqueritur.

*Hadrianus episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio Friderico
illustri Romanorum imperatori salutem & apostolicam be-
nedictionem.*

IMPERATORIÆ maiestati paucis retroactis diebus reco-
limus scripsisse, illud horrendum & execrabile facinus,
& piaculare flagitium tempore nostro commissum, in
Teutonicis partibus, sicut credimus, aliquando intenta-
tum, excellentiæ tuæ ad memoriam reuocantes non sine
grandi admiratione ferentes, quod absque digna seuerita-
te vindictæ vsque nunc transire passus sis tam perniciosi
sceleris feritatem. Qualiter enim venerabilis frater noster
E. Lundoniensis archiepiscopus, dum a sede apostolica
remearet, a quibusdam impiis & scelestis, quod sine
grandi animi mœrore non dicimus, in partibus illis captus
fuerit, & adhuc in custodia teneatur. Qualiter etiam in
ipsa captione prædicta viri impietatis, semen nequam,
filii scelerati, in eum & in suos euaginati gladiis violen-
ter exarserint, & eos ablatis omnibus quam turpiter at-
que inhoneste tractauerint, & tua serenissima celsitudo
cognoscit, atque ad longinquas, & remotissimas regiones
fama tanti sceleris iam peruenit. Ad cuius vtique vehe-
mentissimi facinoris vltionem, sicut is cui bona placere,
mala vero displicere credimus, constantius exurgere de-
buiſti, & gladium qui tibi ad vindictam maledictorum,
laudem vero bonorum est ex diuina prouisione conces-
sus, in ceruicem defæuire oportuit impiorum, & grauissi-
me conterere præsumptores. Tu vero id ipsum ita dissi-
mulasse diceris, scuitiam neglexisse, quod eosdem non est
quare pœniteat commississe reatum: quia impunitatem sa-
crilegii quod gesserunt iam iam sentiunt inuenisse. Cuius
quidem dissimulationis & negligentia causam penitus ig-
noramus, quoniam nos in aliquo serenitatis tuæ gloriam

E c iij

offendisse, conscientia scrupulus nostrum animum non accusat, sed personam tuam sicut carissimi & specialis filii nostri & principis Christianissimi, quem in apostolica confessionis petra non ambigimus per Dei gratiam solidatum, sincera semper dileximus caritate, & debita tractauimus benignitatis affectu. Debes enim, gloriosissime fili, ante oculos mentis reducere, quam gratanter & quam iucunde alio anno mater tua sacrosancta Romana ecclesia te susceperit, quanta cordis affectione tractauerit, quantam tibi dignitatis plenitudinem contulerit & honoris, & qualiter imperialis insigne coronæ libentissime conferens, benignissimo gremio suo tuæ sublimitatis apicem studuerit confouere; nihil prorsus efficiens quod regis voluntati vel in minimo cognosceret obuiare. Neque tamen pœnitet nos desideria tuæ voluntatis in omnibus impleuisse, sed si maiora beneficia excellentia tua de manu nostra suscepisset, si fieri posset, considerantes quanta ecclesie Dei & nobis per te incrementa possint & comoda prouenire, non immerito gauderemus. Nunc autem quia tam immensum facinus, quod in contumeliam vniuersalis ecclesie & imperii tui noscitur etiam commissum, negligere ac dissimulare videris, suspicamur utique, ac veremur, ne forte in hanc dissimulationem & negligentiam propter hoc tuus animus sit inductus, quod suggestionem peruersi hominis zizania seminantis aduersus clementissimam matrem tuam sacrosanctam Romanam ecclesiam & nos ipsos indignationem (quod absit) aliquam conceperis vel rancorem. Ob hoc igitur, & ob alia omnia negotia, quæ cognoscimus imminere, duos de melioribus & carioribus, quos circa nos habemus, dilectos scilicet filios nostros Bernardum sancti Clementis presbyterum, Rolandum sancti Marci presbyterum cardinalem, & cancellarium nostrum, viros utique religione, prudentia & honestate conspicuos, serenitati tuæ de latere nostro ad præsens duximus destinandos, excellentiam tuam rogantes attentius; quatenus eos tam honorifice, quam benigne recipias, honeste tractes, & ea quæ ipsi super hoc & super aliis ad honorem Dei & sacrosanctæ Romanæ ecclesie, ad decus etiam & exaltationem imperii pertinentia, ex parte nostra imperatoris proposuerint

dignitati, sicut ab ore nostro procedant, absque vlla hæsitacione suscipias, & ipsorum verbis, tamquam si ea contingeret nos proferre, fidem non dubites adhibere.

EPISTOLA III.

HADRIANI PAPÆ IV.

AD EPISCOPOS GALLIÆ ET GERMANIÆ.

Petit Fridericum corrigi, & ad restitutionem honoris induci.

QUOTIES aliquid in ecclesia contra honorem Dei & salutem fidelium attentatur, fratrum & coepiscoporum nostrorum, & eorum præcipue qui spiritu Dei aguntur, cura debet existere, vt ea, quæ male gesta sunt, gratam Deo correctionem debeant inuenire. Hoc autem tempore (quod absque nimio mœrore non dicimus) carissimus filius noster Fridericus Romanorum imperator tale quid egit, quale temporibus antecessorum suorum non legimus perpetratum. Cum enim nos duos de melioribus fratribus nostris, Bernardum tituli sancti Clementis, & Rolandum cancellarium nostrum tituli sancti Marci, presbyteros cardinales, ad ipsius præsentiam misissemus, ipse, cum primum ad eius præsentiam peruenerunt, alacriter visus est eos recepisse. Sequenti vero die, cum redirent ad eum, & literæ nostræ in eius auribus legerentur, accepta occasione cuiusdam verbi, quod ipsarum literarum series continebat, (insigne videlicet coronæ beneficium tibi contulimus) in tantam animi commotionem exarsit, vt conuicia, quæ in nos & legatos nostros dicitur coniecisse, & quam inhoneste ipsos a præsentia sua recedere, ac de terra sua velociter exire compulerit, & audire opprobrium, & lamentabile sit referre. Eis autem ab ipsius præsentia excedentibus, facto edicto, ne aliquis de regno vestro ad apostolicam sedem accedat, per omnes fines eiusdem regni custodes dicitur posuisse, qui eos, qui ad sedem apostolicam venire voluerint, violenter debeant reuocare. Super quo facto licet aliquantum perturbemur; ex hoc tamen in nobisipsis maiorem consolationem accipimus, quod ad id de vestro & principum consilio non

processit. Vnde confidimus eum a sui animi motu, consilio & persuasione vestra facile reuocandum. Quocirca, fratres, quoniam in hoc facto non solum nostra, sed vestra & omnium ecclesiarum res agi dignoscitur, caritatem vestram monemus & exhortamur in Domino, quatenus opponatis vos murum pro domo Domini, & præfatum filium nostrum ad viam rectam quamcitus reducere studeatis, attentissimam sollicitudinem adhibentes, vt a Reinaldo cancellario suo, & palatino comite, qui magnas blasphemias in præfatos legatos nostros, & matrem vestram sacrosanctam Romanam ecclesiam euomere præsumpserunt, talem & tam euidentem satisfactionem faciat exhiberi: vt sicut multorum aures amaritudo sermonis eorum offendit, ita etiam satisfactio multos ad viam rectam debeat reuocare.

Non acquiescat idem filius noster consiliis iniquorum, consideret nouissima & antiqua, & per illam viam incedat, per quam Iustinianus & alii catholici imperatores incessisse noscuntur. Exemplo siquidem & imitatione illorum, & honorem in terris, & felicitatem in cælis sibi poterit cumulare. Vos etiam, si eum ad rectam semitam reduceritis, & beato Petro apostolorum principi gratum dependetis obsequium, & vobis & ecclesiis vestris conseruabitis libertatem. Alioquin nouerit antedictus filius noster ex admonitione vestra, nouerit ex promissionis euangelicæ veritate, quod sacrosancta Romana ecclesia super firmissimam petram, Deo collocante, fundata, quantocumque ventorum turbine quatiatur, in sua firmitate, protegente Domino, in sæculum sæculi permanebit. Nec autem (sicut nostis) decere eum tam arduam viam absque vestro consilio attentasse. Vnde credimus, quod auditis admonitionibus vestris, facillime poterit ad frugem sanioris studii sicut vir discretus & imperator catholicus reuocari.

EPISTOLA IV.

HADRIANI PAPÆ IV.

AD FRIDERICVM IMPERATOREM.

*Hadrianus episcopus seruus seruorum Dei dilecto filio
Friderico, &c.*

Ex quo vniuersalis ecclesiæ curam, Deo prout ipsi placuit disponente, suscepimus, ita in cunctis negotiis magnificentiam tuam honorare curauimus, vt de die in diem animus tuus magis ac magis in amore nostro & veneratione sedis apostolicæ debuisset accendi. Vnde sine grandi admiratione non ferimus, quod cum audito ex suggestione quorundam, animum tuum aliquantulum contra nos fuisse commotum, duos de melioribus & maioribus fratribus nostris, Rolandum scilicet cancellarium tituli sancti Marci, & Bernardum tituli sancti Clementis presbyteros cardinales, qui pro tuæ maiestatis honore in Romana ecclesia solliciti semper extiterant, pro voluntatis tuæ cognitione ad tuam præsentiam destinauimus: aliter quam imperialem decuerit honorificentiam sunt tractati. Occasione siquidem cuiusdam verbi, quod est, beneficium, tuus animus (sicut dicitur) est commotus; quod vtique nedum tanti viri, sed nec cuiuslibet minoris animum merito commouisset: licet enim hoc nomen, quod est, beneficium, apud quosdam in alia significatione, quam ex impositione habeat, assumatur, tunc tamen in ea significatione accipiendum fuerat, quam nos ipsi posuimus, & quam ex institutione sua noscitur retinere. Hoc enim nomen ex bono & facto est editum, & dicitur beneficium, apud nos, non feudum, sed bonum factum. In qua significatione in vniuerso sacræ scripturæ corpore inuenitur, vbi ex beneficio Dei, non tamquam ex feudo, sed velut ex benedictione & bono facto ipsius gubernari dicimur & nutriri. Et tua quidem magnificentia liquido recognoscit, quod nos ita bene & honorifice imperialis dignitatis insigne tuo capiti imposuimus, vt bonum factum valeat ab omnibus iudicari. Vnde quod quidam verbum hoc, & illud scilicet (contulimus tibi insigne

Concil. Tom. 27.

Ff

imperialis coronæ) a sensu suo nisi sunt ad alium retorquere, non ex merito causæ, sed de voluntate propria & illorum suggestionem, qui pacem regni & ecclesiæ nullatenus diligunt, hoc egerunt. Per hoc enim vocabulum, contulimus, nihil aliud intelleximus, nisi quod superius dictum est, imposuimus. Sane quod postmodum personas ecclesiasticas a debita sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ visitatione, ut dicitur, reuocare iussisti, si ita est, quam inconuenienter actum sit, tua, fili in Christo carissime, discretio, ut credimus, recognoscit. Nam si aliquid apud nos amaritudinis habebas, per nuntios & literas tuas nobis fuerat intimandum; & nos honori tuo curauissemus sicut filii carissimi providere. Nunc igitur, quoniam ad commonitionem dilecti filii nostri Henrici Baioariæ & Saxonie ducis, duos de fratribus nostris, Henricum tituli sanctorum Nerei & Achillei, & Hyacinthum sanctæ Mariæ in Cosmedin, diaconos cardinales, prudenter siquidem & honestos viros, ad tuam præsentiam destinauimus, celsitudinem tuam monentes & hortantes in Domino, quatenus eos honeste & benigne recipias; & quod ab eis ex parte nostra tuæ magnificentie fuerit intimatum, a sinceritate cordis nostri nouerit tua excellentia processisse. Ac per hoc cum eisdem filiis nostris, mediante iam dicto filio nostro duce, ita celsitudo tua studeat conuenire, ut inter te ac matrem tuam sacrosanctam Romanam ecclesiam nullius discordiæ seminarium debeat remanere.

R E S C R I P T V M
IMPERATORIS FRIDERICI
AD HADRIANVM PAPAM.

Pro confirmatione electi Rauennensis.

*Fridericus Dei gratia Romanorum imperator, & semper
Augustus, Hadriano Romanæ ecclesiæ
venerabili pontifici.*

DILECTO & fideli nostro Anselmo bonæ memoriæ Rauennensis ecclesiæ venerabili episcopo defuncto, ne curia nostra diutius tanto careret principe, operam dare curauimus loco eius talem subrogari personam, quæ

pro tempore ad refarcienda ecclesiæ illius damna, & ad nostrum peragendum seruitium apta videretur. Ante omnia autem præ oculis mentis habentes, & aure non surda audientes, quod scriptum est, *Honore inuicem præuenientes*; filium comitis Blanderatensis, quem vos in clericum Romanæ ecclesiæ & filium nostra petitione assumpsisse recordati sumus, vicissim ad honorem vestrum & sanctæ Romanæ ecclesiæ altius sublimari intendimus; in ea præsertim ecclesia, quam post sanctam Romanam ecclesiam, aut maximam, aut vnam de maximis habemus: nostræque voluntatis proposito, diuina fauente clementia, in electione illius personæ concorditer & voluntarie vniuersa Rauennas conuenit ecclesia, præsentibus viris honestissimis legato nostro & vestro, hinc Hyacintho cardinali, inde Hermanno Ferdensi episcopo. Scientia autem & moribus in personam præfati electi vna cum genere conuenientibus, propter reuerendum vestræ paternitatis testimonium commendabilior & acceptior eadem persona nobis iam facta est, quam vtique etiam diligere a vobis & honorari gaudemus & volumus, ea tamen ratione & ordine, qua patres filios suos solent diligere, quos suo tempore & manumittunt, & domui suæ providere permittunt. Et quidem decentissimum est sanctam Romanam ecclesiam, tamquam matrem omnium ecclesiarum, filios, qui sunt fructus ventris, aggregare, & aggregatos ad decorem domus Dei & per domos & familias distribuere, quibus etiam nostrum imperium, tanquam ab utero & gremio matris nostræ progredientibus, debeat & velit congruum honorem impendere. Proinde altiori consideratione vestra perpendat discretio, quid in hac causâ tam vestræ quam nostræ maiestati & honestati conueniat.

Respondet superiori: & Guidoni Rauennati archiepiscopo confirmationem denegat.

Hadrianus seruus seruorum Dei carissimo in Christo filio Fridrico illustri Romanorum imperatori salutem & apostolicam benedictionem.

QVALITER superni Conditoris intuitu, & tam excellentiæ tuæ, quam dilecti filii nostri Guidonis Blanderatensis comitis interuentu, dilectum filium Guidonem subdiaconum nostrum, eiusdem comitis filium, olim in familiaritatem & in nostrum consortium receperimus; qualiter etiam intuitu probitatis eiusdem, atque pro honore & vtilitate sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, tamquam si in diaconum iam fuerit ordinatus, ecclesiam ei specialiter assignauerimus: & nos profecto memores, * & a serenitatis tuæ memoria non credimus excidisse. Nunc autem honestatem ipsius considerantes, & profectum scientiæ, si ei vita comes fuerit, attendentes; intelligentes etiam quanta per eum, ac per nobiles & potentes parentes ipsius, sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ adhuc potuerint commoda prouenire, & ad quantum dignitatis apicem in eadem Romana ecclesia ipse valeat, vita generi concordante, conscendere, cum a sede apostolica in subdiaconatus officium sic promotus, & ei tamquam si iam diaconus esset (sicut superius dictum est) a nobis sit ecclesia specialiter assignata: communicato fratrum nostrorum consilio, a nostro latere tam preciosum pignus, iuxta petitionem excellentiæ tuæ, non potuimus remouere, sed ipsum opportunitate accepta, Deo auctore, in Romana ecclesia ad honorem eiusdem ecclesiæ & imperii intendimus ordinare, vt vel in ea, prout diuina gratia proposuerit, quandoque ad sublimiora conscendat, vel exinde ad alterius ecclesiasticæ fastigium dignitatis ipsum contingat, auxiliante Domino, peruenire. Conuenientius siquidem est, vt qui filius & clericus est Romanæ ecclesiæ, ab eius gremio non recedat; & ipsa ei circa se locum dignitatis conferens, ei-

dem inde prouideat altiora. Ipsa etenim viros & moribus & scientia adornatos, præditos honestate, & sanguinis nobilitate præclaros ad se libenter euocat, & eos aliunde consuevit admittere, non se talibus, cum ipsos in gremio suo habeat, facile honore spoliare. Quia igitur hoc decen-
tius esse conspiciamus, & honorabilius existere arbitramur, confidentes etiam imperatoriæ maiestati hoc potius debe-
re placere, & gratum atque acceptum esse: postulationem tuam in hac parte non duximus admittendam, credentes atque sperantes, quod ex quo nostram super hoc cognoueris voluntatem, tu ipse nostram intentionem & propositum commendabis.

EPISTOLA VI.
HADRIANI PAPÆ IV.
AD EVMDEM.

De duplici iniuria sedi apostolicæ per ipsum illata.

Hadrianus episcopus seruus seruorum Dei Friderico Romano imperatori salutem & apostolicam benedictionem.

LEX diuina sicut parentes honorantibus longæuita-
tem promittit, ita maledicentibus patri & matri sen-
tentiam mortis intendit. Veritatis autem voce docemur,
quia *Omnis qui se exaltat humiliabitur.* Quapropter, di-
lecte in Domino fili, super prudentia tua non medio-
criter admiramur, quod beato Petro & sanctæ Roma-
næ ecclesiæ non quantam deberes exhibere reuerentiam
videris. In literis enim ad nos missis nomen tuum nostro
præponis; in quo insolentiæ, ne dicam arrogantia, notam
incurris. Quid dicam de fidelitate beato Petro & nobis a
te promissa & iurata; quomodo eam obserues, cum ab
iis qui dii sunt & filii Excelsi omnes, episcopis videlicet,
homagium requiris, fidelitatem exigis, & manus eorum
sacratas manibus tuis innectis, & manifeste factus nobis
contrarius, cardinalibus a latere nostro directis non so-
lum ecclesias, sed & ciuitates regni tui claudis? Resipi-
sce ergo, respisce, tibi consulimus. Quia cum a nobis con-
secrationem & coronam merueris, dum inconcessa ca-
ptas, ne concessa perdas nobilitati tuæ timemus.

Pro Græcorum concordia.

*Hadrianus episcopus servus servorum Dei venerando fratri
Thessalonicensium archiepiscopo salutem & apostolicam be-
nedictionem.*

Ex quo per invidiam hostis antiqui Constantinopoli-
tana sedes a sacrosancta Romana & apostolica (quod
sine lacrymarum inundatione vix famur) ecclesia seip-
sam separavit, & hominis inimicus proprium malitiæ ve-
nenum effudit, & a matris obedientia liberi secesserunt,
vnitatisque locum binarius subiit, laborem multum &
studium, qui nos præcesserunt beati Petri successores, ad-
hibuerunt, vt schisma de medio tolleretur, & vnitati ec-
clesiæ qui se ab ea separarunt redderentur. Quamobrem
& nos, qui hoc tempore apostolicæ sedis curam suscepi-
mus, vt Deo placet, pro omnibus ecclesiis, quæ sunt in-
tra terrarum orbem constitutæ, quamuis beati Petri vir-
tutibus par nihil habeamus, ministerio tamen fungi co-
gimur. Ad id credimus attendendum, ne connume-
remur (quod absit) iis quos per prophetam Dominus re-
prehendit, dicens: *Quod eiectum est non introduxistis, quod*
infirmum non sanauistis, & quod periit non quæsiuistis, &
quod confractum non obligastis. Ideoque ad introductionem
liberorum in locum ecclesiæ & vnitatis, inuentionemque
amissæ drachmæ properemus, & apostolico præcepto
incitati in eos qui doctrinæ sermones aspernantur, vt
persuasum habeamus, moderari, & fidelium admonitio-
nem tempestiue intempestiue factam: & illius exemplo
edocti, qui erat gloriæ Dominus, & omnia in sua potesta-
te habens inclinare fecit cælos, & descendit, acceptaque
serui forma seipsum exinaniuit, vt ouis amisso suo gregi
restitueretur. Vnde, frater in Christo, dilectionem tuam
his literis admonemus, vt hanc rem diligenter cures. Nam
vna sola est ecclesia, & vna sola sanctificationis arca, in

Ezech. 34.

Locus cor-
ruptus.

quam vnumquemque fidelium e diluuiio seruari oportet : & circa vnionem eius modis omnibus labores : tuaque cogitet prudentia, vt ecclesia Dei non possit diuisa consistere, vt omnem animam viuentem e presentis diluuii procellis intra vnam arcam ecclesie congregari oporteat ad beatum Petrum omnium fidelium gubernatorem.

Traditum est quonam modo sancti patres, diuino Spiritu illuminati, omnium ecclesiarum primatum sacrosanctam Romanam ecclesiam absolute obtinere iusserint, & ad eius sententiam omnium iudicium referri prescripserint; & ad tollendam de medio diuisionem, ad vnionem ecclesie, ad coniunctionem diuisi parietis, propter Dei dilectionem, propter anime salutem, & propter fruitionem glorie, que non marcescit, vigilanter aduerte. Primum apud te ipsum, deinde in aliis, quatenus diuina gratia largitur; da operam, vt grex cum ecclesia vniatur, & qui se ipsos dominicas oues confitentur, ad gregem beati Petri reuertantur, qui Domini iussu eorum curam suscepit. Nos quidem in hoc non temporariam laudem spectamus, non pretereuntem gloriam querimus, qui pascendi suscepimus officium (seruos nos omnium Dei seruorum confitemur) sed cum Dominum & magistrum nostrum, vt vnum mortuum resuscitaret in corpore, profectum fuisse, & lacrymatum legimus ad sepulcrum, & dixisse, *Lazare, exi* Ioh. 21. *foras*, iudicamus indignum, si Domini retineamus talentum, & quos possumus in anima resuscitare negligamus. Quod superest, dilectos filios nostros Balduinum & Balditzioninum presentes tabellarios ad dilectissimum filium nostrum Emmanuelem imperatorem Constantinopolitanum, a religioso cœtu missos, dilectioni tue studiose commendamus: rogantes vt per dilectionem Dei, beatique Petri, & sedis apostolicæ, & pietatis cultum, aspectu gratioso in eorum necessitatibus consolationem adhibeas. De tua valetudine cupimus per literas fieri certiores.

De titulo regni, aliisque priuilegiis ab eo per vim
& metum extortis.

*Hadrianus episcopus seruus seruorum Dei carissimo in Christo
Filio Vvilielmo illustri & glorioso Siciliae regi, eiusque he-
redibus, quos pro voluntaria ordinatione sua statuerit in re-
gnum in perpetuum.*

LICET ex iniuncto nobis a Deo apostolatus officio v-
niuersos Christi fideles paternæ caritatis brachiis de-
beamus amplecti, atque ad pacem eos & concordiam
inuitare, reges tamen & sublimiores quasque perso-
nas tanto amplius diligere & honorare debemus, atque
de bono pacis eos tanto studiosius commonere, quanto
ecclesiæ Dei & fidelibus Christianis maior inde fructus
spiritualiter ac temporaliter dignoscitur prouenire. Con-
stat, carissime in Christo fili Vvilielme, gloriose Sici-
liæ rex, te inter reges & celsiores personas sæculi exi-
miis operibus, potentia opibusque clarere; ita vt ex vi-
gore iustitiæ, quam in terra sub tua ditione constituta con-
seruas, ex securitate pacis, qua omnes per eandem con-
stituti lætantur, & ex terrore quem inimicis Christiani
nominis per opera magna incussisti, vsque ad extre-
mos angulos fama tui nominis & gloria protendatur.
Quod siquidem nos, dilectissime in Christo fili Vviliel-
me eximie, diligentius attendentes, & inspicientes pari-
ter quantæ utilitates Romanæ ecclesiæ valeant proue-
nire, si celsitudo tua per firmam pacem ei & concordiam
coniungatur; dum in ciuitate Beneuentana securi & li-
beri cum fratribus nostris essemus, ad pacem tecum ha-
bendam diligenti studio decreuimus intendere. Misimus
ergo ad excellentiam tuam quosdam fratrum nostrorum,
scilicet vt supra, & proposuimus per eos nostrum de
bono pacis & concordie desiderium: & inuitauimus at-
tentius, & monuimus excellentiam tuam ad pacem. Et
illius

illius inspirante virtute, qui ad cælum iturus discipulis suis ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis: Ioan. 14.* ralem animum tuum inuenimus, qualem filii pacis & catholici principis decuit inueniri. Et mediantibus præfatis filiis nostris, &c. vt supra, in hanc formam pacis libera & spontanea voluntate nostra deuenimus, vt videlicet de capitulis illis, de quibus inter nos & excellentiam tuam controuersia est, per omnia, &c. Vt autem quæ supra diximus tam nostro, quam successorum nostrorum tempore perpetuam obtineant firmitatem, & nec tuis, nec tuorum heredum temporibus alicuius valeant præsumptione turbari; nos ea de communi consilio, & voluntate fratrum nostrorum auctoritate apostolica confirmamus, & valitura in perpetuum præsentis scripti pagina communitus, & tam a nobis, quam a nostris successoribus perpetuis temporibus statuimus obseruanda.

Nulli ergo omnino liceat hanc paginam nostræ concessionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare voluerit, omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius indignationem incurrat. Amen, Amen, Amen.

Datum anno dominicæ incarnationis millesimo centesimo quinquagesimo sexto, mensè Iunii, quartæ indictionis.

EPISTOLA IX.

HADRIANI PAPÆ IV.

AD RECTORES ROMANÆ FRATERNITATIS.

Arnaldus hæresiarcha Eugenii III. tempore, præter alia execranda quæ aduersus Romanam ecclesiam præsumpserat, clericos cardinalibus subditos ab iis diuellere laborauit: ad eiusmodi ergo inuentum diabolicum, quod inualuerat, auferendum, decernit Hadrianus papa vt capellani promittant obedientiam rectoribus titulorum.

Hadrianus quartus, rectoribus Romanæ fraternitatis.

AD audientiam nostram peruenit, quod clerici sancti Petri ad Vincula in quadam capella sua, ecclesia videlicet sanctæ Mariæ in Candiatores, quia eiusdem ec-

Concil. Tom. 27.

Gg

clesiæ populus obedientiæ iam dictæ ecclesiæ presbytero, illi videlicet sancti Petri exhiberi contradicit, diuina prohibuerunt officia celebrari. Quia igitur sustinere non possumus nec debemus, vt ecclesiæ sancti Petri Ad vincula suo iure debeat defraudari, per apostolica vobis scripta mandamus, quatenus prædictum populum districte commoneatis, vt a contradictione illa penitus de cetero cesset, & quod ecclesiæ sancti Petri habet in ceteris suis capellis, in ista ei subtrahere non præsumat. Et nisi ab huiusmodi leuitate cessauerit, interdictum volumus relaxari, vt in prædicta ecclesiæ sanctæ Mariæ officia diuina liceat celebrari. Alioquin pœnam, quam in officiis patiuntur, eos decernimus sustinere. Datum Beneuenti xv. Kalendas Aprilis.

VITA ET EPISTOLÆ
ALEXANDRI PAPÆ III.

Alexander
III. quis,
qualis &
quando pa-
pa factus.

ALEXANDER tertius, Rolandus antea nominatus, patria Senensis, legatione ad Fridericum imperatorem ob non vindicatam iniuriam Londinensi episcopo illatam functus, ex cardinale presbytero tituli sancti Marci a viginti tribus cardinalibus (quorum nomina recensentur in epistola ad Fridericum imperatorem, quam recitat Radeuicus lib. 2. cap. 53.) electus est pontifex anno Domini 1159. tempore Friderici imperatoris. Contra eum in schismate a tribus dumtaxat cardinalibus electus est Octavianus quidam, natione Romanus, cardinalis presbyter, Victor tertius deinceps appellatus. Imperator, qui tunc Cremonam obsidione premebat, ab vtraque parte per literas, quæ recitantur apud Radeuicum lib. 2. hac de re certior factus, vtrumque Papiam venire iussit, eorum dissidia componenda ibidem promittens. Cui ordinationi cum Alexander parere nollet, indignatus Fridericus, in partes Victoris factus est inclinatus. Alexander autem tali accepto responso in Franciam abiit, vbi Concilio in Claramonte habito Fridericum & Victorem excommunicauit. Interim Fridericus Mediolanum tertio expugnatum di-

Victor An-
tipapa a
schismati-
cis contra
eum eligi-
tur.

Victori im-
perator
pontificatū
adiudicat.

ASS
CXXXI
239.